

Szugita Hiszadzso Virágnéző kimonó

60 haikuvers Terebess Gábor fordításaival

杉田久女 Sugita Hisajo (1890-1946)

Magasrangú hivatalnok harmadik lánya. 1909-ben hozzáment Szugita Udai (杉田 宇内) festőművészhez, Ogurában éltek Kjúszú szigetén. Költő bátyja, Akahori Gesszen (青堀 月蟾) vezette őt be a haiku-írás rejtelseibe. 1911-ben született lánya később szintén haiku költő lett Isi Maszako (石昌子) néven. 1922-ben férjével együtt megkeresztelkedtek, áttértek a katolikus vallásra. A japán női haiku mozgalom (女流俳句 dzsorjú haiku) egyik legjelentősebb képviselője, de igazán halála után fedezték fel.

Terebess Gábor fordításaiból válogatás: *Vigilia*, 74. évfolyam, 2009/7. szám, 532. oldal

花衣ぬぐや纏はるひもいろいろ
花衣ぬぐやまつはる紐いろいろ
hanagoromo* nugu ya matsuwaru himo iroiro

**lábamhoz hullik
virág-bámész kimonóm
öve gubancban**

*A hanami (花見, szó szerint „virágnézés”) gyönyörködés a tavasszal virágzó cseresznyében,
ilyenkor a nők „virág-ünneplő” kimonót (花衣 hana-goromo) viselnek.

春寒や刻み鋭き小菊の芽
harusamu ya kizami surodoki kogiku no me

**hűvös a tavasz
krizantém rügyei mily
szúrósra nőttek**

わが歩む落葉の音のあるばかり
waga ayumu ochiba no oto no arubakari

**lépteimmel
az úton száraz levelek
zizzenése jár**

燈に縫うて子に教ゆる字秋の雨
ki ni nūte ko ni oshiyuru ji aki no ame

**lámpánál varrok
a gyerek leckét betűz
ősz eső hull**

吾子に似て泣くは誰が子ぞ夜半の秋
ako ni nite naku wa ta ga ko zo yowa no aki

**ki gyereke sír
mintha az enyém lenne
ősz éjszaka**

戯曲よむ冬夜の食器浸けしまま
gikyoku yomu fuyu yo no shokkitsukeshi mama

drámát olvastam
egy téli éjszakán át
ázott az edény

しろしろと花びらそりぬ月の菊
shiroshiro to hanabira sorinu tsuki no kiku

krizantém szirma
fehérre pödrődik
rásütött a hold

ぬかづけばわれも善女や佛生會
nukazukeba ware mo zennyō ya busshōe

letérdepelek
erényes asszony leszek
Buddha napjára

風に落つ楊貴妃櫻房のまま
kaze ni otsu Yō Kihizakura fusa no mama

szélrázta szirmok
a földön csodás fürtökbe
rendeződnek

蝶追うて春山深く迷ひけり
chō ōte haruyama fukaku mayoikeri

pillangót űztem
tavaszi hegyek között
elkeveredtem

バイブルをよむ寂しさよ花の雨
baiburu o yomu sabishisa yo hana no ame

**Bibliát olvasok
magamban míg szírommal
szakad az eső**

朝寒の窯焚く我に起き来る子
asazamu no kama taku ware ni oki kuru ko

**rideg reggelen
tűzet gyújtani kelek
jön a gyerek is**

羅に衣通る月の肌かな
usumono ni so tōru tsuki no hadae kana

**holdfény sugara
vékonyka ruhámon át
bőröm tapintja**

菊の日に雫振り梳く濡毛かな
kiku no hi ni shizuku furi suku nurege kana

**Krizantém-ünnep
vizes hajamból fésült
záporosó hull**

銜して山ほととぎすほしいまま
kodama shite yama hototogisu hoshii mama

**kakukk visszhangja
uralja a hegyeket
kénye-kedvére**

菱摘むとかがめば沼は沸く匂ひ
hishi tsumu to kagame ba numa wa waku nioi

**sulyom szedéshez
kihajolsz a csónakból
főtt sulyomszag száll**

朝顔や濁り初めたる市の空
asagao ya nigori some taru ichi no sora

**hajnalkavirág
piac fölött az égbolt
beborulóban**

羅を裁つや乱るる窓の黍
usumono o tatsu ya midaruru mado no kibi

**szabom a selymet
kölesfű kuszálódik
ablakom előtt**

よそに鳴る夜長の時計数へけり
yoso ni naru yonaga no tokei kazoekeri

**szomszéd órája
számolom hányat üt
hosszú éjszaka**

春潮に流るる藻あり矢の如く
shuncho ni nagaruru mo ari ya no gotoku

**tavaszi zöldár
moszatszálak mint kilőtt
nyílak szállnak**

張りとほす女の意地や藍ゆかた
haritōsu onna no iji ya ai yukata

női akaraterő
sötétkék hálóköntös
nem pedig fehér

病蝶や石に翅をまつ平ら
byō chō ya ishi ni tsubasa o mattaira

beteg pillangó
szárnyát szikla hátára
terítette ki

板の如き帯にさゝれぬ秋扇
ita no gotoki obi ni sasarenu aki ōgi

deszkakemény öv
nem tűzhetem alá
őszi legyezőmet

足袋つぐやノラともならず教師妻
tabi tsugu ya Nora* to mo narazu kyōshizuma

zoknit foltozok
tanár nejeként igyekszem
nem Nóra lenni

*Nóra otthagyja a családját, hogy rátaláljon önmagára – Henrik Ibsen darabjában
(*Babaház; Nóra* címen is ismert, eredeti: *Et dukkehjem*, 1879).

齒莖かゆく乳首かむ子や花曇
haguki kayuku chikubi kamu ko ya hanagumori

csecsem harapdálja
viszket a baba ínye
tavaszi pára

芥子蒔くや風に乾きし洗ひ髪
karashi maku ya kaze ni kawakishi araigami

mustárt vetettem
amíg a fuvallatban
megszáradt hajam

白豚や秋日に透いて耳血色
shirobuta ya akibi ni suite mimi chihiro

fehér sertés
véreres fülén átsüt
az őszi nap

貧しき群におちし心や百合に恥ず
mazushiki mure ni ochishi kokoro ya yuri ni hazu

iszony tömegben
ártatlan liliom láttán
szívem összetört

夕顔やひらきかかりて襷深く
yūgao ya hiraki kakari te hida fukaku

tökvirág kelyhe
mély reddői esteli
szétnyílásban

秋宮に髪むしり泣く女かな
aki miya ni kami mushiri naku onna kana

őszi szentélynél
haját tépi egy asszony
szívtépőn zokog

のぞき見ては塀穴ふさぐ日永かな
nozoki mite wa heiana fusagu hinaga kana

**megint átlesnék
de a lyuk eltömődött
hosszú lesz a nap**

空襲の灯を消しおくれ 花の寺
kūshū no hi wo keshi okure hana no tera

**légiriadó
hol ég legtovább a fény?
virágtemplomban**

螺線まいて崖落つ時の一葉疾し
rasen maite gake otsu toki no hitoha hayashi

**leveti magát
falevél a szirtfokról
pörögve zuhan**

ホ句のわれ慈母たるわれや夏瘦せぬ
hoku no ware jibo taru ware ya natsu yasenu

**haikut költő
gondos anya de egy roncs –
lefogytam nyáron**

雪道や降誕際の窓明り
yuki michi ya kōtansai no mado akari

**havas gyalogút
jőjj el karácsony este
fényes az ablak**

子等は寝し簷端の月に涼みけり
kora wa neshi nokiba no tsuki ni suzumi keri

alszik a gyerek
eresz alatt hűsölök
holdvilágnál

父逝くや明星霜の松に尚ほ
chichi yuku ya myōjō shimo no matsu ni nao

meghalt az apám
akár a hajnalcsillag
deres fenyőfán

秋晴や何を小刻むよその厨
akibare ya nani o kokizamu yoso no kuriya

szép őszi idő
mit metélnek laskára
más konyhájában?

假名かきうみし子にそらまめをまかせけり
kana kaki umishi ko ni soramame o makasekeri

fáradt a gyerek
írásgyakorlás helyett
fejtsen lóbabot

掻き合す夜寒の膝や机下
kakiawasu yosamu no hiza ya tsukue shita

írásztalnál
fázós térdem takarom
ruhám ujjával

忍び来て摘むは誰が子ぞ紅苺
shinobikite tsumu wa ta ga ko zo beni ichigo

piros a szamóca
besurranó tolvajok
melyik kölyök az?

わが蒔いていつくしみ見る冬菜かな
waga maite itsukushimi miru fuyun kana

téli zöldségek
ámulattal adózom
saját vetésem

唐黍を焼く子の喧嘩きくも厭
tōkibio yaku ko no kenka kiku mo iya

belefásultam
veszekednek a gyerekek
főtt kukoricán

あたたかや皮ぬぎ捨てし猫柳
tataka ya kawa nugisuteshi neko yanagi

meleg az idő
a fűzfa barkáját
levetkőzteti

花大根に蝶漆黒の翅あげて
hana daikon ni chō shikkoku no hane agete

retekvirágra
lakkfekete szárnyú
pillangó libben

バナナ下げて子等に歸りし日暮れかな
banana sagete kora ni kaerishi higure kana

a gyerekeknek
banánt hoztam a boltból
estébe hajlik

髪巻いて夜長の風呂に浸りけり
kami maite yonaga no furo ni hitari keru

hajam kontyban
forró fürdőben ázok
tartós őszi éj

夏瘦や頬も色とらず束ね髪
natsu yase ya ho mo iro torazu tabanegami

fogytam a nyáron
nem kell magam kifesteni
feltűzöm hajam

姉みねばおとなしき子やしゃぼん玉
ane ineba otonashiki ko ya shabondama

nővére elment
szappanbuborékot fúj
tényleg jó kislány

黄薔薇や異人の厨に料理會
kisōbi ya ijin no kuriya ni ryōrikai

sárga rózsák
egy külföldi konyhájában
főzőoktatás

春の灯に心をどりて襟かけぬ
haruno hi ni kokoro odorite eri kakenu

tavaszi lámpás
szívem is táncra perdül
gallért teszek föl

春暁の紫玉菜抱く葉かな
shungyō no murusaki tamana daku ha kana

tavaszi hajnal
vöröskáposzta fejét
levele öleli

廊通ふスリッパの音夜長かな
rō kayou surippa no oto yonaga kana

papucs csoszogás
oda-vissza a folyosón
vánszorog az éj

言葉少く別れし夫婦秋の宵
kotoba sukunaku wakareshi fūfu aki no yoi

szót alig szólnak
férj feleség búcsúja
ősz alkonyat

草摘む子幸あふれたる面かな
kusa tsumu ko sachi afuretaru omote kana

vadvirágot szed
kislány arcát előnti
a boldogság

照り降りにさして色なし古日傘
terifuri ni sashite ironashi furu higasa

naptól-esőtől
színevesztett fakóság
régi napernyő

月涼しいそしみ綴る蜘蛛の糸
tsuki suzushi isoshimi tsuzuru kumo no ito

holdas hidegben
egy munkamániás pók
szövi hálóját

爪ぐれに指そめ交はし戀稚く
tsumagure ni yubi some kawashi koi wakaku

egymás ujját festik
nebántsvirág pirosra
kamasz szerelem

鶴の影舞ひ下りる時大いなる
tsuru no kage maioriru toki ōi naru

szállnak a darvak
egyre közelebb érnek
megnő az árnyuk

常夏の碧き潮あびわがそだつ
tokonatsu no aoki shio abi waga sodatsu

felcseperedtem
smaragd tengerben fürdve
örök nyarakon